

Вікторія Пилипчак

студентка 2 курсу Інституту права
Львівського державного університету внутрішніх справ

Юридичні гарантії захисту трудових прав працівників*

Юридичні гарантії захисту трудових прав працівників України на працю виражається, насамперед, у правових нормах, які роз'яснюють і регулюють ці права і свободи та, зокрема, встановлюють порядок їх реалізації.

Слово «гарантія» походить від французького слова «garantie» гарантія, умова, що гарантує щось. [1].

Термін «гарантія» має різні значення в трудовому праві. Найважливіші правові гарантії містяться в Конституції України та Кодексі законів про працю. Цей закон містить спеціальну главу VIII, яка називається «Гарантії та компенсації». У більшості статей цього розділу термін «гарантія» використовується як синонім термінів «забезпечення» та «захист». [2]

Основними видами нормативних гарантій є нормативні принципи, зокрема ті, що гарантують права і свободи людини і громадянина. Переважно вони стосуються принципів недоторканності, невичерпності, рівності, необмеженості конституційних прав і свобод людини і громадянина, рівноправності громадян, презумпції невинуватості особи та відсутності зворотної дії в часі законів або нормативно-правових актів, крім випадків пом'якшення або скасування відповідальності особи.

Іншим видом юридичних гарантій є організаційно-правові гарантії прав і свобод людини і громадянина, тобто діяльність державних органів та громадських інституцій щодо забезпечення, реалізації та захисту прав і свобод людини і громадянина. Слід зазначити, що питання дослідження організаційно-правових гарантій прав і свобод людини і громадянина рідко

* Наукова керівниця - *Роксолана Бутинська*, доцентка кафедри господарсько-правових дисциплін Львівського державного університету внутрішніх справ

розглядається в літературі; П.О. Недбайло, говорячи про організаційне значення застосування правових норм, зазначає, що застосування правових норм означає організацію дії правових норм у правовідносинах і застосування їх до конкретних реалій. Він пише, що це полягає в активних діях [3, с. 129].

Юридичні гарантії - це гарантії соціального, політичного, економічного, організаційно-управлінського, культурного та ідеологічного характеру, механізми реалізації яких закріплені в нормативно-правових актах. Безумовно, юридичні гарантії повинні включати в себе і певні права, а їх функціональне призначення полягає в забезпеченні інших прав, свобод і законних інтересів людини і громадянина. «Юридичні гарантії прав і свобод людини і громадянина включають правові процедури їх реалізації; право знати свої права і обов'язки; право на правову допомогу, навіть безоплатну; судовий захист; право на оскарження в суді рішень, дій чи бездіяльності органів державної влади, органів місцевого самоврядування, посадових і службових осіб; неправомірних рішень, дій чи бездіяльності. Право на відшкодування державою або автономною організацією матеріальної та моральної шкоди, завданої незаконними рішеннями, діями чи бездіяльністю, включаючи встановлення цивільно-правової відповідальності за порушення законодавства. Це також система конкретних правових конструкцій, таких як юридична гарантованість прав і свобод людини і громадянина, презумпція невинуватості, неможливість зворотної дії в часі законів, що встановлюють або посилюють юридичну відповідальність за правопорушення, неможливість притягнення до юридичної відповідальності двічі за одне й те саме правопорушення» [4, с. 85].

Усі юридичні гарантії у сфері охорони, захисту та забезпечення прав, свобод і законних інтересів працівників можна умовно поділити на два види залежно від їх форми: нормативно-правові та організаційні. Нормативно-правові гарантії включають сукупність національних правових норм, що встановлюють трудові права працівників, а також умови, форми, засоби, методи і способи, необхідні для їх охорони, захисту та реалізації. Ці умови, форми, засоби, методи і способи становлять відповідні правові механізми для безперешкодної реалізації трудових прав працівників. Організаційно-правові гарантії трудових прав працівників охоплюють діяльність професійних спілок, комісій по трудових спорах, судів, спеціальних компетентних органів нагляду і контролю за дотриманням трудового законодавства, інших державних і громадських органів, метою яких є охорона, захист і забезпечення трудових прав, свобод і законних інтересів учасників соціально-трудова відносин. Організаційно-правова характеристика цих гарантій полягає в тому, що організаційна діяльність вищезазначених інституційних органів здійснюється на підставі та виключно відповідно до законодавства: а) на превентивній основі; б) сприяння реалізації прав, свобод і законних інтересів працівників; в) сприяння поновленню прав працівників, права яких порушено; г) на відновлювальній основі, забезпечення відшкодування шкоди, заподіяної порушенням цих прав, свобод і законних інтересів; д) гарантії та санкції, спрямовані на притягнення осіб, винних у порушенні трудового законодавства, до юридичної відповідальності.

В Україні відбувається процес розширення прав працівників, забезпечення повного дотримання цих прав та зміцнення верховенства права. Гарантії слід розглядати як умови і засоби забезпечення фактичної реалізації та всебічної охорони прав і свобод людини і громадянина загалом та кожної особи зокрема

Отже, встановлення правових гарантій є забезпечення неухильного застосування закону (та інших нормативно-правових актів) і створення умов для максимальної реалізації демократичних прав і свобод, наданих працівникам. Ці гарантії необхідні, зокрема, для того, щоб усунути або принаймні звести до мінімуму порушення закону, порушення прав людини та зловживання правами людини. Це є основою юридичних гарантій, оскільки правові норми завжди передбачають можливість втручання держави з метою забезпечення передбаченої нормами поведінки. Для того, щоб ця можливість була реалізована на практиці і щоб держава могла позитивно впливати на поведінку юридичних осіб, державні органи повинні мати у своєму розпорядженні різні інструменти, за допомогою яких вони можуть здійснювати свій вплив.

Література

1. Великий тлумачний словник сучасної української мови / уклад. і голов. ред. В. Т. Бусел. — К., Ірпінь : ВТФ «Перун», 2002. — С. 173.
2. Кодекс законів про працю України: Закон УРСР від 10 грудня 1971 року. № 322-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/322-08#Text> (дата звернення: 02.10.2024)
3. Недбайло П. Є. Застосування радянських правових норм / П. Є. Недбайло. - М.: Юрид.літ., 1960. - 350 с.
4. Іншин М. І. Юридичні гарантії як фактор стабільності та підвищення ефективності службово-трудової діяльності державних службовців / М. І. Іншин / Право України. 2004. № 5. с. 83–87.

Юридичний факультет Національного університету
біоресурсів і природокористування України
Інститут права Львівського державного університету
внутрішніх справ
Юридичний факультет Запорізького національного
університету
Юридичний факультет Сумського Національного
аграрного університету
Студентський науковий гурток «Клуб юних теоретиків»

ЗБІРНИК НАУКОВИХ ПРАЦЬ

учасників

ХVІІІ ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ НАУКОВО- ПРАКТИЧНОЇ ОНЛАЙН-КОНФЕРЕНЦІЇ «ПРОБЛЕМИ ЮРИДИЧНОЇ НАУКИ ОЧИМА МОЛОДИХ НАУКОВЦІВ»

17 жовтня 2024 р.

м. Київ

УДК: 340:167.1:378.2

**Матеріали XVIII Всеукраїнської науково-практичної онлайн-конференції
«Проблеми юридичної науки очима молодих науковців»**

П.78

**Проблеми юридичної науки очима молодих науковців : зб. наук. пр. XVIII Всеукр.
наук.-практ. онлайн-конф. (м. Київ, 17 жовтня 2024 р.) / Укладачка: Віра Качур. К.,
2024. 420 с.**

У збірнику подані наукові здобутки учасників, що присвячені
проблемам юридичної науки.

Усі матеріали подаються в авторській редакції.

**За зміст наукових матеріалів відповідальність несуть їх автори та
наукові керівники**